



هیجدهمین اجلاس گروه مطالعاتی خبر اتحادیه رادیوتلوویزیونهای آسیا و اقیانوسیه (A.B.U) موسوم به «آسیا ویزن» در شهریورماه امسال طی سه روز، به میزبانی سازمان صدا و سیما در تهران تشکیل شد.

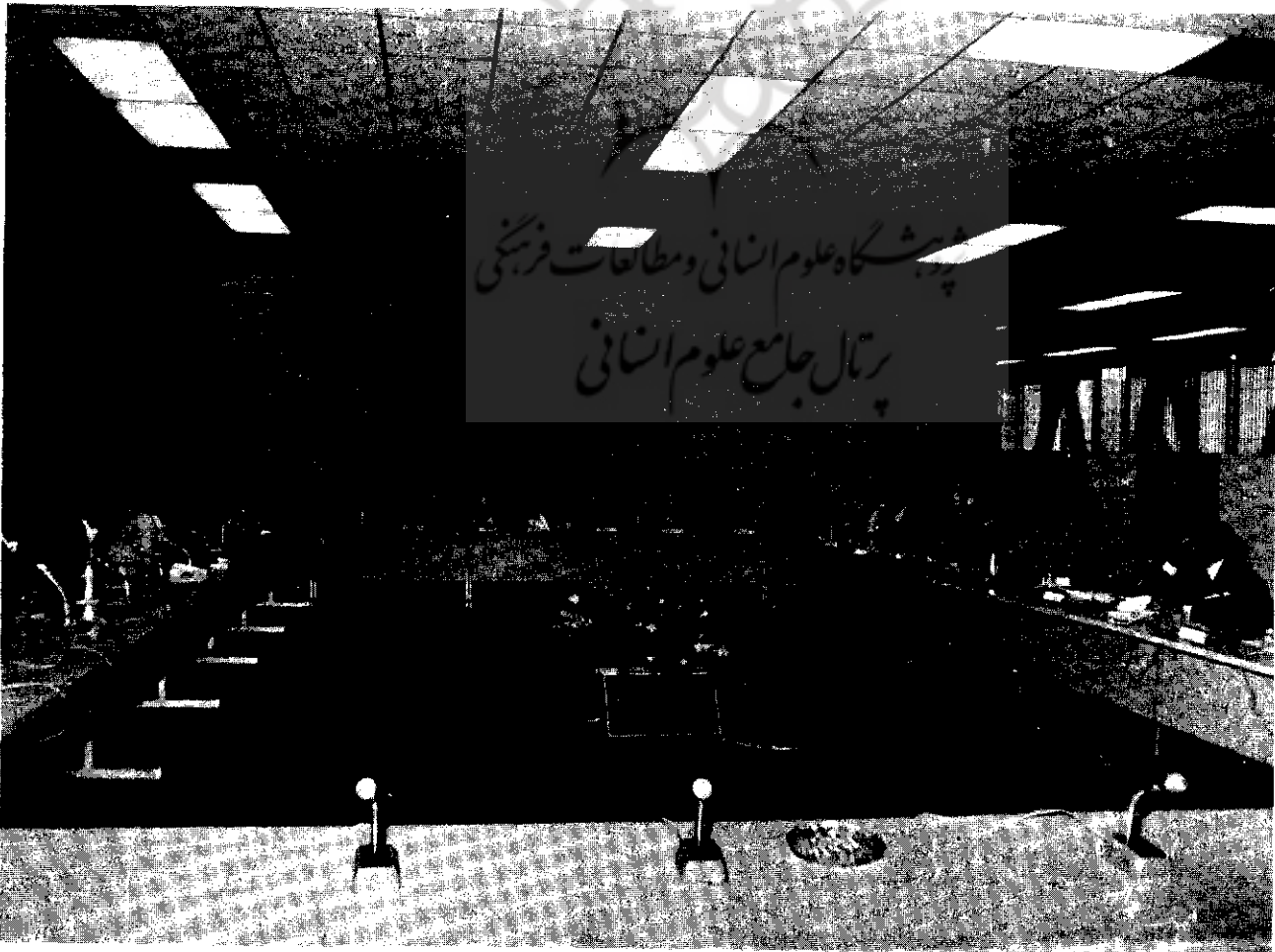
محور اساسی بحث در این اجلاس مقابله با جریان یکسویه اخبار و اطلاعات، طرح مشکلات اعضای آسیا ویزن و بررسی شیوههای نوین تبادل اخبار بود.

کارشناسان و محققان ارتباطات معتقدند که ویژگیهای دو رسانه رادیو و تلویزیون به لحاظ داشتن دامنه وسیع نفوذ و پوشش خبری گسترده مخاطبان از گروههای سنی و اقشار مختلف از یک سو، و توجه به ویژگیهای تاریخی- فرهنگی کشورهای جهان سوم، فضای بسته و محدود سیاسی- اجتماعی، سطح پایین سواد عامه مردم، فقر تکنیکی و مادی، توسعه ناپافتگی رسانه‌های مکتوب و عدم تناسب آنها با نیازهای واقعی جامعه و... از سوی دیگر، بر اهمیت نحوه پوشش خبری دو رسانه مذکور در این کشورها می‌افزاید. علاوه بر این، کارشناسان معتقدند چنانچه رادیوتلوویزیونهای کشورهای جهان سوم در اتحادیه‌های رادیوتلوویزیونی منطقه‌ای متمرکز شوند، با تولید مستقل اخبار، نقش ویژه‌ای در ایجاد جریان متعادل اخبار و اطلاعات خواهند داشت.

● جریان یکسویه و نابرابر اخبار و اطلاعات

دبیر خبر اتحادیه، دنیس آنتونی، در گفتگویی با «رسانه» در

گزارشی از هیجدهمین اجلاس آسیا ویزن در تهران



● نظری به تاریخچه اتحادیه رادیو تلویزیونهای آسیا و اقیانوسیه (A.B.U)

به دنبال برگزاری چند کنفرانس رادیو تلویزیونی آسیا بین سالهای ۱۹۵۷ و ۱۹۶۳، به ابتکار «N.H.K» سازمان رادیو تلویزیون ژاپن برای همکاری نزدیکتر سازمانهای رادیو تلویزیونی منطقه، اتحادیه رادیو تلویزیونی آسیا و اقیانوسیه (A.B.U) در سال ۱۹۶۴ تأسیس شد.

این اتحادیه منطقه‌ای حدود دو پستجم سطح جهسان را در بر می‌گیرد و تقریباً دوسوم جمعیت جهان را شامل می‌شود. ۲۵ کشور منطقه‌ای دایمی آن هستند و ۱۲ کشور دیگر نیز با اتحادیه همکاری دارند.

در اساسنامه اتحادیه، مجمع عمومی به عنوان عالیترین ارگان تعریف شده است که هر سال تشکیل جلسه می‌دهد و هر عضو موظف به اعزام هیئت نمایندگی خود به این جلسه می‌باشد. سیستم مبادله خبر آسیا ویزن، تشکیلاتی است که در چارچوب اتحادیه فعالیت خود را از سال ۱۹۸۴ آغاز کرده است و ایران، سنگلادش، سری لانکا، ژاپن،

مالزی، چین، اندونزی، پاکستان، هند، نیپال، استرالیا و نیوزیلند اعضای اصلی آن به شمار می‌آیند. اعلامیه‌های گروه مطالعاتی خبر و آسیا ویزن به عنوان مرکز مهم سیاستگذاری در مورد مبادله خبر اتحادیه، هر شش ماه یک بار در یکی از کشورهای عضو آسیا ویزن تشکیل می‌شود. در این اجلاس مشکلات اعضا، در زمینه کیفیت و کمیت مبادله خبر مورد بررسی قرار می‌گیرد و برای رفع آنها تصمیم‌گیری می‌شود.

این اتحادیه علاوه بر تولید و مبادله خبر به مبادله برنامه‌های فرهنگی میان سازمانهای تلویزیونی عضو نیز می‌پردازد. موسیقی سنتی کشورهای مختلف، «هنرستان آسیا و اقیانوسیه» که در قیام حیات هستند، «کودکان در آسیا و اقیانوسیه» و دیگر روز در زندگی یک زن»، عناوین برنامه‌های مشترک در مبادله است که هر کشور بنا به ویژگیهای فرهنگی- اجتماعی خود به آن پرداخته است.

کمیته ورزش نیز که پوشش خبری مسابقات مسهم ورزشی بین‌المللی چون جام جهانی فوتبال، بسازیهای المپیک و بسازیهای آسیایی را به عهده دارد، از دیگر شاخه‌های اتحادیه به شمار می‌رود. دبیرخانه اتحادیه هر دو ماه یک بار دو نشریه به نام جسرنامه A.B.U و محله فی A.B.U منتشر می‌کند. اداره دبیرخانه در کوالالامپور پایتخت مالزی واقع است و یک اداره فرعی نیز در نیوکویو محل تأسیس اتحادیه قرار دارد.

داد. همچنین در جریانات اخیر اتحاد جماهیر شوروی نیز نقش تراستهای خبری غرب و در رأس آنها شبکه سی.ان.ان آمریکا به خوبی نمایان بود. به طوری که غرب با کنترل سریع اخبار در این زمینه، نه تنها از سقوط گورباچف جلوگیری کرد، بلکه اهداف خود را نیز در شوروی پیش برد.

بنابراین جریان یکطرفه اخبار و اطلاعات در حال حاضر یک واقعیت برنده‌ای است و تنها یک حرکت جدی و حساب شده، امکان مقابله با آن را پیدا می‌کند».

تحولات تکنولوژیکی در زمینه ارتباطات و درهم شکستن مرزهای ملی توسط امواج ما را به تحقق یافتن ایده «دهکده جهانی» مک‌لوهان نزدیک می‌کند. در این دهکده جهانی، فرهنگهای ملی و بومی چه سرنوشتی خواهند داشت. مسئول خبری صدا و سیما در اتحادیه A.B.U در این زمینه گفت: «اگر این مسئله تحقق یابد و دنیای غرب بتواند پیام خود را به راحتی به داخل خانه‌ها منتقل کند، خطر بزرگی فرهنگ بومی و ملی کشورهای جهان سوم را تهدید می‌کند. البته من فکر می‌کنم ما در این نگرانی تنها نیستیم. اروپاییها و به طور خاص فرانسویها نیز از این مسئله ناراحت هستند و به حفظ فرهنگ ملی خود اصرار می‌ورزند. یک برخورد سطحی و عامیانه‌ای نیز با این مسئله می‌شود و آن استقبال از این جریان، به عنوان استفاده از برنامه‌های مختلف و متنوع دنیای غرب است که توجهی به عمق قضیه و هدف تخریبی و تبلیغاتی ضد فرهنگی آنها نمی‌شود».

آقای همتی فعالیت اتحادیه را در زمینه مقابله با جریان یکطرفه اخبار تراستهای خبری بین‌المللی جدی و کافی ندانست و اضافه کرد در اتحادیه بیشتر بحث در مورد تقویت آسیا ویزن و بسال بردن کیفیت تولیدی خبرهاست. وی همچنین سراه حل رایج برای مقابله با این جریان پرشمرن:

۱. تکیه بر خود ملتها که جذب برنامه‌های تبلیغاتی این شبکه‌های خبری نشوند.
۲. مقابله با این جریان در سطح بین‌المللی و پیگیری حقوقی این مسئله با تکیه بر اصل حاکمیت ملی دولتها.
۳. استفاده از امکان پارازیت، که البته هزینه‌های بسیار بالایی ایجاد می‌کند و تجربه نیز ثابت کرده است به این ترتیب نمی‌توان در مقابل امواج ایستاد.»

وی در زمینه ضرورت کار فرهنگی غنی و جدی از طریق رسانه‌های همگانی برای بی‌نیاز کردن مردم از برنامه‌های تبلیغی شبکه اخبار جهانی، به عنوان تنها راه حل قابل قبول گفت:

زمینه علل عدم توازن اطلاعاتی موجود بین کشورهای جهان سوم و دنیای غرب، ضمن طرح عوامل متعددی چون سطح پایین تکنولوژی و ناتوانی مالی، فنی و تکنیکی کشورهای جهان سوم در تولید خبر، به تفاوت نگرش غرب به شرق و نگرش شرق به خود اشاره کرد و گفت: «اساساً نگرش و تعریف غرب و جهان سوم از مقوله خبر و اینکه خبر را در چه چارچوبی و با چه محتوایی تعریف کنیم، متفاوت است. آنها تمایلی به شنیدن اخبار مورد نظر ما مثلاً اخبار مربوط به توسعه ملی کشورهای جهان سوم- ندارند و با توجه به قدرت کیفی و کمی خود در تولید و ارسال خبر، همچنان در اعمال جریان یکسویه اخبار و اطلاعات موفق هستند».

وی در زمینه موضع اتحادیه در برابر «جریان آزاد اطلاعات» که از سوی آمریکا و کشورهای غربی مطرح می‌شود گفت: «ما معتقدیم که اطلاعات باید آزادانه انتقال یابد. یعنی مردم منطقه باید بدانند در دنیا چه می‌گذرد و نباید آنها را با اطلاعات نادرست فریب داد. البته محدودیتها، ملاحظات و منافع ملی کشورها نیز در جای خود قابل بررسی است. ما توان انتقال اخبار واقعی منطقه را به همه مردم داریم. من فکر می‌کنم، اگر این مسئله تحقق یابد، می‌تواند حرکت مثبتی در جهت ایجاد توازن اطلاعات و اخبار در جهان، برقرار کند. به عبارت دیگر، اگر کانالهای ارتباطی تنها در کنترل شبکه خبری جهانی باشند، دیگر نمی‌توان وقایع را آن طور که اتفاق می‌افتند، انتقال داد». دنیس آنتونی از IRIB به عنوان تنها عضو آسیا ویزن در منطقه که در طول جنگ خلیج فارس برخورد فعال کرده است، نام برد و همچنین «آسیا ویزن» را دومین اتحادیه خبری منطقه‌ای پس از «یوروویژن» (اتحادیه رادیو تلویزیونهای اروپا) معرفی کرد که سازمانهای خبری غرب در تهیه اخبار مهم منطقه به آن متکی هستند.

نماینده ایران در آسیا ویزن عبدالناصر همتی نیز در زمینه جریان یکسویه و نابرابر اطلاعات در جهان اظهار داشت: «امروز برتری و قدرت جهان پیشرفته نسبت به جهان در حال توسعه، فقط جنبه اقتصادی و نظامی ندارد، بلکه قدرت اطلاعاتی و ارتباطی نیز یکی از پایه‌های بسیار اساسی آن است.

تخصیص بودجه ۳۰ میلیارد دلاری آمریکا برای تولید و کنترل اخبار و اطلاعات جهان، یعنی میلیتی برابر دو سال درآمد ارزی کشور ما، نشانگر این است که گسترش نفوذ ارتباطی و فرهنگی آنها در جهان سوم برای آنها اهمیت زیادی دارد.

نحوه پوشش خبرگزاریهای بین‌المللی از اخبار جنگ خلیج فارس و ارسال یکطرفه اخبار در عمل بزرگترین سانسور خبری غرب را نشان

«بحث ما همیشه همین است که رادیو وتلوویزیون باید آنقدر پیام جاذب داشته باشد که مخاطب آن احساس کند، همان پیامی را که لازم داشته دریافت کرده است.»

اگر صدا و سیما بتواند در این زمینه موفق باشد دولت نیز به این نتیجه برسد که صدا و سیما باید در این مرحله قرار بگیرد، آن وقت ما توان مقابله با این جریانات را خواهیم داشت.»

● مشکلات اتحادیه

در اجلاس تهران، اعضای اتحادیه مشکلات مشخص و همسانی را بررسی کردند. رئیس اتحادیه آقای لئونارد در سخنرانی خود ضمن تأکید بر اهمیت جذب اعضای بیشتر، به گونه‌ای که اتحادیه جامعیت لازم را برای پوشش خبری کل منطقه به دست آورد، به ضعف ژورنالیستی و برجسته‌سازی اخبار توسط کشورهای عضو به عنوان جدی‌ترین ضعف خبری اتحادیه اشاره کرد.

دبیر خبر اتحادیه نیز یکی دیگر از مشکلات را عدم رعایت اولویت در ارسال خبر به اتحادیه از سوی اعضا می‌داند، و می‌گوید: «فروش خبر، کاری معمول بین تولیدکنندگان خبر به شمار می‌آید. اما براساس قرار و توافقی که با اعضا داریم، آنها می‌بایست ابتدا خبر را در اختیار ما قرار دهند و سپس آن را به کشورهای دیگر بفروشند. البته اجباری در کار نیست، اما رعایت این مسئله بر قدرت و نفوذ اتحادیه می‌افزاید.»

فقر مالی بعضی از اعضا یکی دیگر از مشکلات اتحادیه است، در این زمینه آقای همتی اظهار داشت: یکی از مشکلات اتحادیه، فقر عمده کشورهای جهان سوم است، به طوری که در همین اجلاس، نمایندگان کشورهای فقیر منطقه مثل هند، سریلانکا و بنگلادش به دلیل مشکلات ارزی زیاد نتوانستند شرکت کنند. و طبعاً نبود امکانات مالی یکی از موانع رشد آسیا ویزن محسوب می‌شود.

البته به نظر می‌رسد مشکلات اتحادیه تنها به فقر مالی و تکنیکی کشورهای عضو بر نمی‌گردد، بلکه ریشه در مسایل عمیقتری دارد. وجود ملاحظاتی تجاری و گزینش دولتی اخبار از سوی نمایندگان رسمی دولتها که تنها اعضای اتحادیه هستند، از جمله علل مهم ناتوانی این سازمان در مقابله با شبکه خبری جهانی است.

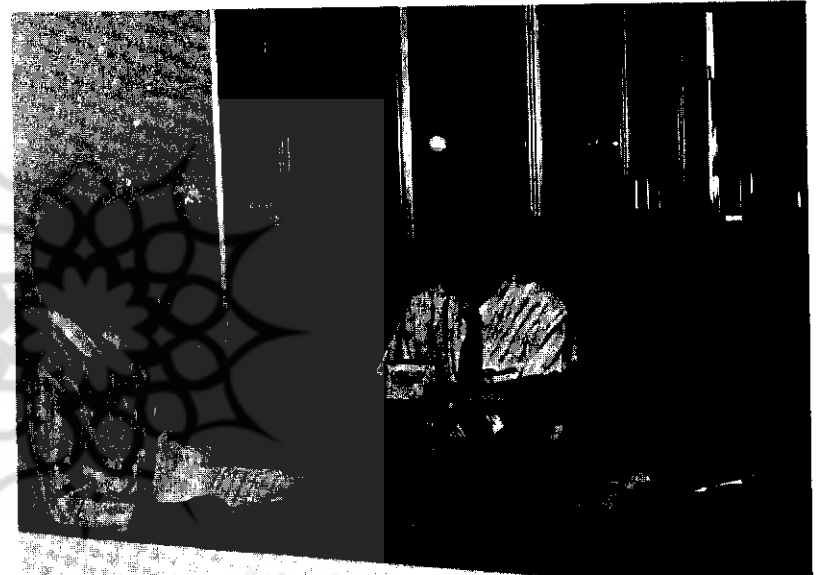
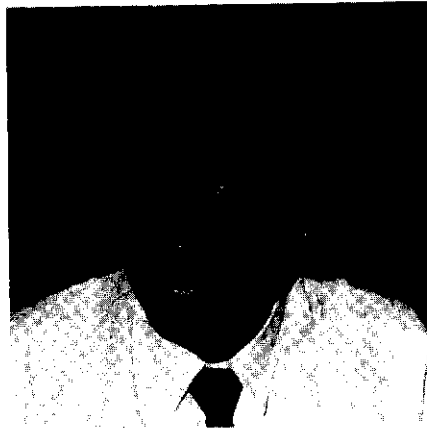
● نتایج اجلاس آسیا ویزن

مسئول خبری سازمان صدا و سیما و سیمای جمهوری اسلامی در اتحادیه، عبدالناصر همتی، نتایج اجلاس سه روزه آسیا ویزن در تهران را چنین برشمرد:

- تصمیم‌گیری در مورد رشد سیستم مبادلات خبر از سیستم Hot soiching به سیستم جدید Flexible- Transmission یعنی سیستمی که با داشتن انعطاف بیشتر، مشکل سیستم قبلی را - که در پنج دقیقه وقت خود بدون داشتن خبر مهمی، مجبور به ارسال خبر بود حل کند و بتواند این وقت را در اختیار کشوری قرار دهد که خبر مهمی برای ارسال دارد. این سیستم جدید قرار است از ۳۰ سپتامبر سال جاری میلادی برقرار شود.

- کمک به کشورهای فقیر عضو اتحادیه که به دلیل فقر مالی و تکنیکی امکان برخورد فعال در جلسات و مبادله خبر را ندارند. در مورد هزینه‌های ماهوارهای، قرار شد با تشکیل یک کمیته مالی، سهم هر کشور از هزینه‌های ماهوارهای مشخص شده و با تجدید نظر در مورد نحوه پرداخت آنها و کاهش مشکلات مالی، اعضای بیشتری بتوانند در برنامه مبادله خبر فعالیت کنند.

آقای دنیس آنتونی، دبیر خبر اتحادیه A.B.U



آقای عبدالناصر همتی، معاون سیاسی سازمان صدا و سیما و نماینده ایران در A.B.U